

Parempia tuotteita ja palveluita: julkisia hankintoja koskeva uudistus

EU2020-strategia edellyttää entistä voimakkaampaa panostusta osaamis- ja innovaatiotalouteen, vähähiiliseen ja resurssitehokkaaseen talouteen, sekä työllisyyttä lisäävään, sosiaalisesti oikeudenmukaiseen talouteen. Tämän strategian toteuttamisessa julkiset hankinnat näyttelevät isoa roolia.

Julkisilla hankinnoilla on valtavan suuri merkitys EU:n talouden yleisen suorituskyvyn kannalta - sekä myös esimerkiksi kuntien talouden kannalta. Viranomaisten tavara-, palvelu- ja rakennusmenot ovat noin 20 prosenttia suhteessa EU:n BKT:hen. Menojen volyymin vuoksi julkiset hankinnat ovat merkittävä työkalu tavoitteiden toteuttamisessa.

Keskeistä uudistuksessa:

Keskeistä on varmistaa **julkisten hankintojen strateginen käyttö ja hyödyntäminen**. Julkiset hankinnat ovat työkalu, joka vaatii poliittista harkintaa ja ohjausta. Kullekin hankintataholle, kuten kunnille, tulisi tehdä pakolliseksi sellaisen **hankintastrategian luominen**, joka määrittää ja selkeyttää alueelliset ja kunnalliset hankintaprioriteetit.

Isoja ihmisjoukkoja koskevien palveluhankintojen kohdalla tulee järjestää aina palveluiden **loppukäyttäjien kuuleminen** ennen hankintaprosessin käynnistämistä.

On varmistettava hankintojen korkea laatu, jatkuvuus, esteettömyys, saatavuus ja kattavuus, eri käyttäjäryhmien erityistarpeet, käyttäjien osallistuminen ja vaikutusvallan lisääminen sekä innovointi. **Hinta ei missään nimessä saa olla hankinnoissa määrävä kriteeri**. Tämän hetkinen hankintalakiesitys mahdollistaa yhä pelkällä hinnalla kilpailuttamisen, näin ei tulisi olla.

Euroopassa on noin kaksi miljoonaa **yhteiskunnallista yritystä**. Näiden yritysten on todettu tuovan perinteisiä yrityksiä enemmän sosiaalisia ja alueellisia etuja sekä ympäristöhyötyjä. **Näiden yritysten toiminta on ratkaisevasti kiinni niistä kriteereistä, joilla julkisia hankintoja kilpailutetaan**. Ympäristö- ja sosiaalilaatuvuatuimuksilla voidaan vahvistaa näiden toimijoiden asemaa.

Direktiivi tarjoaa myös mahdollisuuden **varata osan hankinnoista yhteiskunnallisille yrityksille**. Suomen hankintalain tulisi hyödyntää tätä mahdollisuutta.

Sosiaalisten kriteereiden osalta hankintojen tulee minimissään aina seurata kansainvälisiä sopimuksia (kuten vaikka ILO:n standardeja). Tulee olla myös mahdollista soveltaa tiukempia kriteerejä, kuten vaikka Reilun kaupan standardeja.

Direktiivi jättää jäsenmaiden arvioitavaksi sen, missä määrin ns. yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja (SGEI) kilpailutetaan. Monet EU-jäsenmaista ovat jättäneet nämä palvelut kilpailutuksen ulkopuolelle, koska palvelujen laadulla on erityismerkitys käyttäjien tarpeista johtuen, koska halutaan ylläpitää kolmannen sektorin osaaminen näiden palvelujen tuottajana ja koska palveluja tarvitsevien ryhmien erityistarpeille ei ole olemassa todellista markkinakysyntää käyttäjäryhmän ulkopuolella. Siksi niiden hankinta ei hyödy kilpailutuksesta.

Kokoamani materiaali aiheesta:

http://www.sirpapietikainen.net/wp-content/uploads/2016/10/Julkkiset-hankinnat_2016.pdf

Blogini aiheesta:

<http://www.sirpapietikainen.net/2012/09/laatua-hankintoihin/>

<http://www.sirpapietikainen.net/2016/09/ketju-lehti-8-9-2016-kilpailutus-meni-metsaan/>

Komission sivut ja tietopaketit aiheesta:

http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/index_en.htm